թէպէտ իտալական պարլամենտի մէջ հանրապետական կուսակցութիւնը բաւական մեծ է, բայց Կավալոտտիի հարցը ոչ ոք չը պաշտպանեց և պարլամենտը անցաւ հերթական հարցերի քննութեանը։

ԹՈՒՐՔԻԱ

Եւրոպական դեսպանների բանակցութիւնների մասին Թիւրքաց հաւատարմատարների հետ յունական խնդրի վերաբերութեամբ Կ. Պօլսից „Times“ լրագրին գրում են հետեւեալը մարտի 11-ից։ Շատ բան անցնէք է տալիս կարծելու, որ Թիւրքաց հաւատարմատարները ընդունեցին դեսպանների պահանջը, որ բանակցութիւնների սկսելուց առաջ Բ. Դուռը յայտնէ, թէ բացի հոկտեմբերի 3-ի շրջաբերականի մէջ յայտնածներից, էլի որքան զիջումներ մտադիր է անել յօգուտ Յունաստանի։ Հաւանական է, որ նոր սահմանների նախագիծը դեսպանների խորհուրդը կը քննէ մարտի 13-ի նիստի ժամանակ։ Շատերը երկիւղ էին կրում, որ Բ. Դուռը չի դուրս գայ հոկտեմբերի շրջաբերականի սահմաններից և կը պահանջէ պետութիւններից ցոյց տալ զիջումների ամենափոքր չափը, որով նրանք կը բաւականանան։ Այն հանգամանքը, որ Բ. Դուռը չիրագործեց իր այդ դիտաւորութիւնը, որի հետեւանքը բանակցութիւնների անյաջողութիւնը կը լինէր, ապացուցանում է Թիւրքաց կառավարութեան պատրաստակամութիւնը տալու պահանջածի համաձայնութիւն հայտնելու մասին։

Վիէննայից նոյն լրագրին հաղորդում են։ Դեսպանների երկրորդ խորհուրդը հաստատեց առաջին խորհրդի գործած լաւ տպաւորութիւնը, որովհետև Բ. Դուռը ցոյց տուեց իր խաղաղասիրական նպատակները։ Բանակցութիւնների աջողութիւնը հաւանական է դառնում, թէպէտ նրանք գաղտնի են պահվում։ Այսու ամենայնիւ բաւական ժամանակ է հարկաւոր գործը վերջացնելու համար։

Կ. Պօլսից „Polit. Corresp.“ լրագրին գրում են հետեւեալը։ Մուխտար-փաշան, որ ներկայ է եղել նախկին բանակցութիւններին յունական հաւատարմատարների հետ, շատ լաւ ծանօթ է հարցի հետ։ Սուլթանը 'ի նկատի է առել նրա հանգամանքը, որ յոյն-թիւրքական խնդիրը կարելի է խաղաղ ճանապարհով լուծել։ Ասում են, թէ Մուխտար-փաշա հաւատացնում էր, որ Թեսսալիայի յոյն ազգաբնակութիւնը կապստամբէ, երբ յունական զօրքերը կը մտնեն այդ նահանգը։ Յայտնի չէ սուլթանը Լարիսայի մէջ զիջումներ կանէ թէ ոչ։ Թիւրքերը հաւատացնում են, որ պետութիւններից երկուսը համոզվել են, թէ Ալբանիայի գրութիւնը 'ի նկատի առնելով անկարելի է Եպիրոսի մէջ որ և է զիջում անել և այդ հայեացքը բաժանում է անգլիական դեսպան պ. Գօշէն։ Թէպէտ դեսպանները լռում են և ոչինչ չեն յայտնում մինչև անգամ իրանց քարտուղարներին, այնու ամենայնիւ Բ. Դրանը յայտնի է նրանց տուած յանձնարարութիւնները և նա հաւատացած է, որ պետութիւնները կը ստիպեն Յունաստանին Բ. Դրան առաջարկած փոքր 'ի շատէ յարմարաւոր պայմանները ընդունել։ Ռուսիան պատմէց էլ նոյն երևակայական գաղափարներն ունեն Եւրոպայի մասին, ինչ որ Աթէնքի մէջ։ Ո՛չ Թիւրքերը և ո՛չ յոյները չեն հասկանում գործերի իսկական գրութիւնը և այդ խորտակել կարծիքները Եւրոպայի քաղաքականութեան մասին գործերի գրութիւնը վտանգաւոր են դարձնում։ Իտալական և ֆրանսիական դեսպանները յայտնել են, որ յոյն-թիւրքական պատերազմը աւելի հաւանական է, քան թէ խաղաղութիւնը։ Միւս դեսպանները աւելի զգոյշ են։ Գործերի գրութեան հետ լաւ ծանօթանալու համար պէտք է իմանալ, թէ Ալբանիայի մէջ ինչեր են պատահում։ Յայտնի է, որ Թիւրք աստիճանաւորները ոչինչ նշանակութիւն չունեն Ալբանիայի մէջ և որ երկրի մի մասի մէջ իշխանութիւնը ալբանական միութեան ձեռքին է։ Ոչոքին յայտնի չէ Բ. Դրան յարաբերութիւնները միութեան հետ։ Մի քանի գաւառների մէջ, որտեղ իշխում է ալբանական միութիւնը, նա արգելում է Բ. Դրանը զինուորներ հաւաքել, միւսների մէջ այդ գործը կատարվում է առանց արգելքների հանդիպելու։ Ալբանական միութիւնը վրդովել է Բ. Դրան կողմն անցնել, եթէ սկսվի յոյն-թիւրքական պատերազմը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Կ. Պօլսից Վիէննայի «Polit. Corresp.» լրագրին մարտի 14-ից գրում են. Այստեղի մի քանի դեսպանների հրահանգ է տրված, ինչպէս լսվում է, Թիւրքիայի ուշադրութիւնը դարձնել Հայաստանի անտանելի դրութեան վրայ և յիշեցնել Բ. Դրանը իր յանձն կրեցած խոստումները այդ նահանգի բարենորոգումների մասին։ Հայոց պատրիարք Ներսէսը հարկաւոր համարեց դիմել մեծ վէզիր Սայիդ-փաշային պաշտօնական խնդիրքով, որի մէջ ցոյց տալով այն անթիւ անարդարութիւնների վրայ, որոնց ենթարկվում է Թիւրքիային միշտ հաւատարիմ եղած հայոց ազգը, նա խնդրում է որ այդ անիրաւութիւնների դէմ չուտով միջոցներ գործ դրվին։ Միւնիստրների խորհրդի նախագահը պատասխանեց, որ Հայաստանին վերաբերեալ զիլոուր գանգատներին շուտով բաւականութիւն կը տրվի։ Հայոց պատրիարքը ինչպէս երևում է այդ պատասխանով այնքան գոհ չէ երևում և այդ պատճառով նա մի նոր խնդիրք է կազմում Սուլթանի անունով, որի մէջ մանրամասն նկարագրելով հայոց ազգի անմխիթար դրութիւնը, իր ամբողջ յոյսը դնում է Սուլթանի արդարադատութեան վրայ։

—Լրագիրները հաղորդում են, որ Իռլանդացիները շատ յուզված լինելով անգլիական կառավարութեան դէմ, ինչպէս լսվում է, դիտաւորութիւն ունէին ճայթեցնել պաշտօնատան ամբողջ շինութիւնը։ Հրամայված է հետազօտել շինութեան ներքնայարկերը։ Նորերումս գտան մի քանի պարկ վառօդ լորդ-մէրի բնակարանի ներքնայարկում։

—«Մշակի» մէջ կարդում ենք. «Հայկական» լրագիրն յիշելով այն զրոյցը, թէ սուլթանից դեսպաններն հրահանգ ստացած են յառաջիկայ բանակցութեանց ընթացքին մէջ Հայկական խնդրոյն վրայ ալ բանակցելու, կըսէ թէ այս խրախութիւնը մեծ յուզմունք պատճառած է Հայաստանի մէջ։ «Հայկական» խորա կուսայ հայոց թէ իրենց փրկութիւնն օտար միջամտութեան մէջ չը փնտռեն, այլ կայսերական կառավարութեան ներքև իրենց ունեցած կացութենէն գոհ լինին։ «Հայկական» կեղծաւորեցնէ ըսելով որ եթէ օտար միջամտութիւնը լաւ բան մը լինէր, Եգիպտոս ներկայ ցաւալի վիճակին մէջ չէր գտնուէր։

—Լրագիրները հաղորդում են, որ այս տարի վայ յունիս ամսին գումարվելու է Լոնդոնում միջազգային բժշկական կոնգրէս։

ԽԱՌԸ ԼՈՒՐԵՐ

Սոֆրոպօլի քաղաքական պատարները խընդրեց են ներկայացրել բէյլերպէյին քաղաքական ամուսնութեան պարտադիր օրէնքի պաշտպանութեան համար, որ Բերլինի յատուկէները և պէլէտոսները ցանկանում են վերցնել։ Իւ մէջ այլոց խնդիրք ներկայացնողները ցոյց են տալիս պարտադիր քաղաքական ամուսնութեան այն լաւ հետեւանքները հասարակութեան բարոյականութեան վրայ, որ ունեցել է այդ օրէնքը Էլզաս-Լօթարինգիայում։

* *
*

Գերմանիայի կանցլերի որդու—Հերբերտ Բիսմարկի փախուստը իր գեղեցկութեամբ յայտնի իշխանուհի Կարոլատ-Բէյտէնի հետ, մեծ աղմուկ է հանել Բերլինում իշխանուհու մարդը, որը Պրուսիայի պալատի անդամ է, խնդիրք է ներկայացրել ապահարզան տալու համար։ Հերբերտ Բիսմարկը չը նայելով իր հօր անհամաձայնութեան, դիտաւորութիւն ունի պսակվել փախցրած գեղեցկուհու հետ։

* *
*

Բերլինի նոր ապանդանդի անդաշութիւնը հետաքրքրելով ուսուած անաքէի խաղերի միջը, զբաղեալ է այդ մի մէջ օ ր ի խ ի ն անունով փոքրիկ կենդանիներ։ Այդ կենդանիները մարթած խաղի մէջ մէջ գետ կենդանի չարժվելու են եղել։ Գերմանիայում մեծ զգուշութիւններ են գործ դրվում, որ այն անտառի միջը, որի մէջ գտնվում են որիխոն, չը ծախվի։ Ապանդանդներում խաղերի միջը հետազօտվում է մեկլրուկացով. որիխնոով վարակված կենդանու միջը զէն է գցվում, իսկ մասնավորապէս կամ կենդանու տիրոջը այն մսի գինը վճարվում է քաղաքից։ Եթէ այդ փոքրիկ կենդանի որիխոնները կերակրուրի հետ մարդու մարմին մտնեն, այլ ևս փրկութիւն չը կայ մարդու համար։ Մարդ վարակվելով այդ որիխոնները սաստիկ տանջանքների մէջ մեռնում է։

* *
*

Այժմ փարիզի սալոններում մի նկարիչ, կամ աւելի լաւ է ասել ձեռնածու Սան-Կարլօ անունով, հասարակութեան առաջ տասը րոպէում վերջացնում է ձիթաներկ մի մեծ երկայնութեամբ և լայնութեամբ, իսկ չորս րոպէում նկարում է պատկեր մասիսով մէկ թերթ թղթի մեծութեամբ։ «Ֆիգարոյի» խմբագրութեան մէջ նա նկարեց նոյն ժամանակամիջոցում մի անտառային մասիսով և մի ձիթաներկ։ Սան-Կարլօ խուսացի է Միլանօ քաղաքից, իսկ նկարչութեան արուեստը նա սովորել է Վիէննայի ակադեմիայում։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 մարտի։ Երէկ կատարվեցաւ 'ի Տէր հանգուցեալ կայսրի թաղման հանդէսը։ Այդ օրը ամբողջ Ռուսաստանի մէջ հոգեհանգիստ էր կատարվում։ Ամեն տեղ ցաւ և սուգ էր տիրում։ Պաշտօնական սուգը մի տարի կը լինի։ Բուլղարական իշխանութիւնը թագաւորութիւն է յայտնված։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 մարտի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 96 ր. 12 կ., երկրորդ 92 ր. 87 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 12 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 224 ր. 75 կ., երկրորդ 217 ր. 50 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 93 ր. 23 կ., երկրորդ 92 ր. 12 կ., երրորդ 92 ր. 24 կ., ոսկի 7 ր. 95 կ.։ Ռուսաց 1 ռուբլ Լոնդոնի վրա արժէ 24,87 պէնս, ռուսաց 100 ր. Փարիզի վրա արժէ 262 ֆրանկ։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Հիւանդի միայն աչքն էր ցաւում և ծնօտի մի կողմը փոքր ինչ ուռած էր։ Գաբրիէլը մի պնդերի գդալով դեղ տվեց դրեց, որը կապելով ծնօտի վրայ, համ ուռուցքը պիտի իջեցնէր, համ էլ ատամի ցաւը պիտի կտրէր։

Երբ Գաբրիէլը լսեց, որ իրան պալատում կանչում են, վերկացաւ, տանտիրոջը ասելով.

—Արհեստական գիրը կը բերեմ, ցաւը անցնեմ, բայց ատամդ բռնում է ոչ պիտի պատրաստ ունենաս, մինչև չը ստանում չեմ տայ, առանց դրանց չի լինի։ Նա ուշադրութեամբ չարժեց զինու լխոր բանն և նկատելով, որ միջի հեղուկը բոլորովին սպառվել է, դուրս եկաւ գիւղացու խրճիթից և սկսեց գիմել դէպի պալատը։

Գաբրիէլի յայտնվելը պալատում չարժեց ընդհանուր ծիծաղ։

—Եկի գտրվում է Գաբրիէլը, նկատեց Արշիլը, նրան հեռուից տեսնելով։

—Եթէ այդ հարսնիքը չունենար, նրա համար աչք Վրաստանում չէր գտնվի, ասաց մեծ պարոնը,—անծանօթ ծովի չափ գիտութիւն ունի։ Ինչ ասեն, որ նա չէ կարդացել, ասացէք «Ղարաբաղնամէ», մինչև անգամ «Վէփխիս տղաօսանի»։ Քանի որ առաջ մի նամակ էր ստացել Արխալէթից, փակցի բոլոր փաղցաթաններին կանչեց տեսի, բոլորն էլ էլի նման կանգնեցին, մանացին, ոչ մէկը կարդալ չը կարողացաւ, մինչև որ Գաբրիէլը առեց ձեռքը, իրի պէս վարդեց։

Գաբրիէլը գլուխ տուեց, և որպէս վայել էր պալատի քարտուղարին, բարեւեցաւ, նստեց սոֆայի վրայ։

—Դէ, Գաբրիէլ, գրիչ ու թանաքամանդ քո...

...թէր, ասաց նրան մեծ պարոնը,—գրելու բան ունենք։

Գաբրիէլի պղնձէ թանաքամանը, գոտու մէջ խրած, միշտ պատրաստ էր։ Նրան մաս էր առնում իր հետ քարտուղարը ոչ միայն իրրև ապացոյց իր անհրաժեշտ գիտութեան, այլ առաւել որպէս նշան այն բարձր պաշտօնի, որ նա վարում էր պալատում։ Նա ունէր հինգ այն թանաքամանների ձևն ու նմանութիւնը, որ մինչև այսօր գործ են ածում Իրգրումի և Վանի կողմերի հաքիմը։ Նրա երկայն, խողովակաձև փողի մէջ կային եղեգնեայ գրիչներ, գրչահատ և փոքրիկ պղնձէ գդալ մէջը ջուր ածելու համար։ Այդ թանաքամանը, որ գուցէ երկրորդն էր ամբողջ Աբրախէթի մէջ, մեծ պարոնը ինքայ էր տուեցել մի անգամ և իր կողմից ընծայել էր քարտուղարին։

Որովհետև ամիսների ընթացքում հազիւ էր պատահում մի բան գրել, այդ պատճառով Գաբրիէլի թանաքամանը միշտ ցամաք էր լինում։ Այդ հանգամանքը բոլորին ծանօթ լինելով, թանաքի խոցիծ մաքրը, առանց խնդրելու, վեր կացաւ և մի ամանով ջուր բերեց, որ նա ածէ թանաքամանի մէջ։ Թէև այդ գործողութեան համար թանաքամանի խողովակի մէջ փոքրիկ գդալ կար, բայց Գաբրիէլը գործը աւելի հեշտացնելու համար ձեռքը կոխեց ջրի ամանի մէջ և քանից թանաքամանի վրայ։ Թրջված մատերից ջուրը սկսեց կաթկաթել նրա մէջ։ Այնուհետև թրջված ձեռքը սրբեց իր փափախի փէշով։

Թանաքամանը կազմ և պատրաստ էր։ Մնում էր եղեգնեայ գրիչներից մէկի բթացած ծայրը ...

...սրել։ Երբ այդ աշխատութիւնն էլ վերջացաւ, քարտուղարը մի առանձին հպարտութեամբ գարձաւ դէպի տանուտէր, ասելով.

—Հիմայ թուղթ տուեցէք, որ գրեմ։

Այդ ամենադժուար խնդիրն էր. թուղթ մարդկ գետ ոչ ոք չէր մտածել։ Ամբողջ պալատում մաս եկաւ, ամեն տեղ որոնեցին, ոչ մի պատառ թուղթ չը գտան։ Ցնայց ուշադրեցին փոխերը. այնտեղ էլ չը գտնվեցաւ։ Բայց փոխահայրը այնքան հնարիմաց էր, որ մեծ պարոնի մարդուն ձեռնունայն յետ չը դարձրեց. նա կրծուրից մի հին գրչագիր գրքի կողմից մի թերթ մագաղաթ և ուղարկեց։

Հրովարտակների գրելու ձևը Գաբրիէլը «հայր մերի» նման անգիր գիտէր։ Հարկաւոր էր միայն հարցնել անունը, հօր անունը, մնացածը նրան յայտնի էր։ Պատանի Դաւթին կանչել տուին հօր անունը հարցնելու համար։ Այժմ լուացված, հագնված, զարդարված Դաւթը այլ ևս առաջվայ հովիւ Դաւիթը չէր։ Նա իր նոր հագուստի մէջ երևում էր մի վայելչահասակ, շնորհալի պատանի, որ խելքն իր վրայ գարձրեց բոլորի ուշադրութիւնը։

—Երիտասարդ վկայ, այդ տղան հինգ մարդ ծնված է թուղթ լինելու համար, գուշեց Արշիլը ծափահարելով։

Արշիլի ենթադրութիւնը սխալ չէր։ Դաւիթը ծնունդով ազնուական ծագումից էր։ Թէև ինքը չը գիտէր այդ։ Նա առեւանցից էր Սիւնեաց երկրի Օրբէլեանների հետ, բայց նրա հայրը աղքատանալով, հասարակ գիւղացիների կարգն էր ընկել։

Պարուագայր մագաղաթի թերթը դրեց մի կտոր տախտակի վրայ, և տախտակը դնելով իր ծնկի վրայ, այսպիսով կազմվեցաւ նրա գրասեղանը։ Սկսեց գրել։ Արագ և վարժ էր նա գրելու մէջ, այսուամենայնիւ, մի քանի ժամ անցաւ, մինչև աւարտեց իր գործը։ Երբ բոլորովին պատրաստ էր, սկսեց կարդալ, մի և նոյն ձայնով, մի և նոյն եղանակով, որպէս կարդում էր նա եկեղեցում Աւետարանը։ Ցնայց մագաղաթի թերթը իր թանաքամանի հետ գրեց մեծ պարոնի առջև։ Մնում էր կնքել նրան։ Մեծ պարոնը մատը թաթախեց թանաքամանի մէջ, նըրանով մրոտեց իր մեծ, քառանկիւնի կնիքը, որ մի թելով միշտ կախ տուած ունէր գոտուց, և կնքեց հրովարտակի ճակատը։ Նրանից յետոյ ինքը քարտուղարը, Արշիլը, Լևանը, Զաքարա և Աչէկսի Բարաթի որդիները,—Վրաստանի այդ հինգ առաջնակարգ ազնուական մարդիկը,—վաւերացրին իշխանական հրովարտակը իրանց կնիքներով։

—Եկ, զաւակս, ասաց մեծ պարոնը, ձայնելով դէպի պատանին և մագաղաթի թերթը մեկնելով նրան.—քաջով վայելես։

Դաւիթը մօտեցաւ, չոքեց մեծ պարոնի առջև, և նրա հագուստի փէշերը համբուրելով, ընդունեց հրովարտակը։

(Կը շարունակուի)